

**НАРЪЧНИК НА
ШПИОНИНА**

Том 1

© Тодор Бояджиев, *автор*
© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2016

ISBN: 978-954-28-2045-1

ГЕН. ТОДОР БОЯДЖИЕВ

**НАРЪЧНИК
НА ШПИОНИНА**

ТОМ 1

И ще познаете истината, и истината ще ви направи свободни.

ЙОАН 8:32

*Който вижда в разузнаването занаят, влизайки в тази професия,
ще си остане занаятчия. Който вижда изкуство,
има всички шансове да стане артист!*

Юрий Дроздов

*Ако разузнаването се мери с мерките на обикновения
човешки морал, то всяка разузнавателна система и работата
за нея може да се счита аморална.*

МАРКУС ВОЛФ

*Моралът дава общите принципи на поведение,
без да отчита конкретните обстоятелства.*

ПИЕР БЕЙЛ

СЪДЪРЖАНИЕ – ТОМ I

VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT! КАЗАНОТО ОТЛИТА, НАПИСАНОТО ОСТАВА!	11
РАЗУЗНАВАНЕТО – ЧАСТ ОТ СЪВРЕМЕННАТА БИЗНЕС КУЛТУРА	13
ГОДЕН ЛИ СТЕ ЗА ШПИОНИН?	18
ИЗ ИСТОРИЯТА НА РАЗУЗНАВАНЕТО.....	27
„В началото бе хаос...“ В началото бе... разузнаване!.....	27
„И Сун Дзъ каза...“	31
Нищо не е така, както изглежда, и нищо не изглежда така, както е!	38
„Успехът е равен на провал“	41
ДОКЛАДЪТ ОТ ЕКАТЕРИНЕНБУРГ	60
Операция „Манастир“	61
Българи, активно участвали в операции на съветското разузнаване по време на Втората световна война.....	67
Генерал Владимир Заимов.....	67
Генерал Иван Винаров	69
Група „Август“	70
Посланик Иван Стаменов	71
Генерал Константин Лудвиг Лукаш	72
Стефан Богданов	72
Групата на Каприел Каприелов	73
Митрополит Стефан	74
Христо Боев Петашев	75
РАЗУЗНАВАНЕ И РАЗУЗНАВАТЕЛЕН ПРОЦЕС. ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ДЕФИНИЦИИ	82
Разузнавателен цикъл.....	85
Планиране, управление, контрол.....	85
Придобиване на информация.....	86
Виртуална разузнавателна среда.....	88

Обработка на информацията	94
Анализ и прогноза	95
Разпространение на информацията	96
РАЗУЗНАВАТЕЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ	98
Оперативно направление	98
Информационно-аналитично направление	103
Контраразузнавателно направление.....	105
Нелегално разузнаване.....	107
Активни мероприятия.....	110
Операции „Лиоте“ и „Разцепващ фактор“	115
„Българската следа“ в покушението на папата.....	121
Агенти за влияние.....	131
„Мокри дела“	141
Търся съавтори	144
„ПРИЯТЕЛСКО РАЗУЗНАВАНЕ“	147
„Здравей, България“ – Нова телевизия	174
Гърция – Ставрос Лалас	183
Изrael – Джонатан Полард.....	184
ИНТЕРНЕТ – ИЗТОЧНИК НА РАЗУЗНАВАТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ	187
Как и защо се е появила мрежата?	190
ИНТЕЛИНК – новата разузнавателна мрежа	192
ИНТЕРНЕТ адреси.....	195
ИНТЕРНЕТ жаргон – емотикони	197
ИНТЕРНЕТ САЙТОВЕ, СВЪРЗАНИ С РАЗУЗНАВАНЕТО	198
Правителствени сайтове	198
Централно разузнавателно управление (ЦРУ).....	198
Федерално бюро за разследване (ФБР).....	199
Агенция за национална сигурност (NSA).....	199
Разузнавателна агенция на Министерството на отбраната	201
Национална служба за рекогносцировка (НСР).....	202
Национален контраразузнавателен център.....	203
Бюро за дипломатическа сигурност при Държавния департамент на САЩ.....	203
Американска разузнавателна общност	205

MI5 – MI5 – английско контраразузнаване.....	205
Федерална служба за контраразузнаване – Германия.....	206
Френски разузнавателни служби.....	206
АКАДЕМИЧНА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ОБЩНОСТ	209
Международен проект по проблемите на студената война.....	209
Национален секретен архив	210
Федерация на американските учени – Програма за разузнавателни ресурси.....	211
Университет Лойола.....	211
Разузнавателна мрежа „Джейнс“	213
Неприкосновеност	214
ДРУГИ САЙТОВЕ	215
ДОСТАВЧИЦИ НА ШПИОНСКА ТЕХНИКА.....	217
12-ТЕ ЗАПОВЕДИ ОТ НОВИЯ ЗАВЕТ НА СИГУРНОСТТА ВЪОБЩЕ И НА ФИРМЕНАТА СИГУРНОСТ В ЧАСТНОСТ.....	221
№ 1 – Вие сте разузнавателна цел!	221
№ 2 – Можем ли да се защитим?	221
№ 3 – Предатели в собствените редици	222
№ 4 – Технологични предатели.....	224
№ 5 – Компютри, хакери и кракери.....	225
№ 6 – „Буболечки“	227
№ 7 – Боклукология.....	228
№ 8 – Мобифонни пиявици.....	229
№ 9 – Учрежденски телефонни централи.....	231
№ 10 – Шпиони под прикритието на посетители.....	233
№ 11 – Конгресни шпиони	234
№ 12 – Информация на поднос.....	235
Как изглежда един фирмен шпионин?.....	236
НЕКА ДЕБАТИТЕ ДА ЗАПОЧНАТ... Международна виртуална кръгла маса за разузнаването през ХХІ век	238
Образование за разузнаване	242
Ветераните от разузнаването.....	253

Разузнаване и контрол.....	266
Разузнаването – част от съвременната бизнес култура	278
Как да направим разузнаването по-умно	288
Сътрудничество в играта без правила	302
Жените в разузнаването	312
 ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	 331

VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT! КАЗАНОТО ОТЛИТА, НАПИСАНОТО ОСТАВА!

Оказва се, че е по-лесно да напишеш шестстотин страници книга за професията, която си упражнявал, отколкото една страничка уводни думи.

Няма да ви изморявам с „умни“ фрази и с академични разсъждения. Но трябва да кажа защо написах тази книга.

Работих 30 години в българското разузнаване. Започнах през 1963 г. като лейтенант. Завърших през 1992 г. като генерал, зам. началник на разузнаването и първия главен секретар на МВР.

Съдбата ми даде изключителния шанс да познавам и да изградя приятелски отношения с такива величия в професията като „Шпионина на ХХ век“ Ким Филби, „Човека без лице“ Маркус Волф – доайен на източните разузнавания, шефовете на американското разузнаване Уилям Колби, Ричард Столц и Ричард Кър, шефовете на руското разузнаване Леонид Шебаршин, Николай Леонов и Филип Бобков, адмирал Пиер Лакост – шеф на френското разузнаване, проф. Мирослав Туджман – шеф на разузнаването на Хърватия и много други.

Вярвам в много неща, но водещото при писането на тази книга бе увереността ми, че разузнавачите не излизат в пенсия и че разузнаването е достойна професия с човешко лице, и е повече бъдеще, отколкото минало.

Между многото грешки на „прехода“ една от тежките бе, че политически амбиции и предразсъдъци прекъснаха грубо и пагубно връзката между поколенията в системата на националната сигурност. Младите бяха лишени от възможността да наследят опита на „старите“ и да надграждат уменията си за защита на националния интерес в променения свят. А на „старите“ бе отнета възможността и задължението да предадем това, което знаехме, можехме и бяхме постигнали в името и в интерес на България.

И затова написах тази книга, с надежда, че може и да е полезна за новите ми колеги и за всички, които имат интереси в тази област.

От автора

РАЗУЗНАВАНЕТО – ЧАСТ ОТ СЪВРЕМЕННАТА БИЗНЕС КУЛТУРА

(Вместо въведение)

През 2002 година на бял свят се появи третата ми книга на тема „РАЗУЗНАВАНЕ“ със заглавие „Шпионажът като занаят“ и претенциозните подзаглавия „Всичко, което сте искали да знаете за разузнаването“ и „Управление на фирмената сигурност“.

Почти петнайсет години по-късно, при доста променен глобален политически пейзаж, реших, че трябва да напиша нова книга. И вече не за „занаята“, а за изкуството на разузнаването.

Когато писах първата книга, изборът ми на заглавие беше мотивиран от английското значение на думата CRAFT и прилагателното crafty, и българските им еквиваленти.

1. skillful in underhand or evil schemes; cunning; deceitful; sly;
2. *Obsolite* – skillful; ingenious; dexterous;

На български това може да се преведе с много и най-различни думи и изрази, които често си противоречат и взаимно се изключват. Само прилагателните са десетки:

1. *негативни*: хитър, лукав, измамен, непочтен, коварен, подмолен...
2. *позитивни*: умел, ловък, изкусен, интелигентен, комбинативен, сръчен, изобретателен...

Днес пиша за разузнаването като изкуство и вярвам, че ще ви убедя в правилността на тази дефиниция за една от най-старите човешки професии.

В основата на книгата запазих голяма част от „Шпионажът като занаят“, но за мен „Разузнаването като изкуство“ не е преработено и допълнено издание, а е нова книга, с променена концепция, с много нови и актуални неща, които не са привличали вниманието ни така болезнено преди едно десетилетие.

И тъй като книгата е предназначена както за масовия читател, така и за читателя с конкретни познания и интереси в тази област, реших во-

дешото заглавие да бъде „НАРЪЧНИК НА ШПИОНИНА“. Мисля, че най-малкото основание да я „вкарам“ в категорията на справочната литература, „пътевлудителите“ и „наръчниците“ е това, че в нея предлагам и тестове и задачи за най-ентузиасираните си читатели.

За да подчертая, че предхождащата книга „Шпионажът като занаят“ не е загубила своята актуалност, ще започна и новата си книга с предговора, който написах преди 14 години.

Няма да сбъркате, ако имате първата книга или успеете да я намерите на пазара (отдавна е изчерпана), да я отворите заедно с тази, която ви предлагам днес.

И така – ето въведението, актуално и днес.

*
* *

Тезата в основата на тази книга е, че **разузнаването**, освен че е втората най-стара професия в света, **е част от съвременната бизнес култура**.

Но преди това **разузнаването е първата линия на защита**.

Новата роля на разузнаването се сравнява с най-модерна радарна станция, която вижда далече отвъд хоризонта, а не само до върха на собствения си нос. Ако една разузнавателна система не запали сигналната червена лампа много преди да е настъпила реална опасност и катастрофа, тя просто е демодирана и за нищо не става.

Истинско разузнавателно „прозрение“ се появява не с изготвяне на верния отговор, а с формулиране на правилния въпрос.

В един от епизодите на известния съветски филм от 60-те години „Девет дни от една година“ камерата се фокусира върху лозунг на стената на ядрен институт в Дубна: „В чест на Великия октомври да открием нова частица!“. Очевидно една система, базирана на такъв подход, не би могла да бъде ефективна.

Как следва да формулираме правилния въпрос?

Една „истинска“ история, случила се с шефа на аналитичния отдел на българското разузнаване преди години, ще ни помогне да намерим отговора.

Докато почивал на Южното Черноморие, една ранна утрин докато се разхождал по морския бряг и вдишвал с пълни гърди йодни пари, на-

шият човек настъпил с босия си крак някакъв странен цилиндричен предмет. Вдигнал го, изчистил го от водораслите и открил, че държи в ръцете си древна бутилка, запечатана със старинен восъчен печат. Разбира се, характерното за професията любопитство взело връх и печатът бил счупен. Извил се облак, който се превърнал в дух.

„Спасителю мой, за това, че ме освободи от проклятието на Харун ал Рашид, имаш правото на едно свое желание. Кажи го!“

Първата мисъл на нашия човек, в съответствие с възпитанието му, естествено, била да се изяви като истински интернационалист. Тъкмо да отвори уста и да поиска вечен мир на Земята, и му дошла втората мисъл: „ООН и НАТО не могат да се оправят с никакви си Сомалия, Руанда, Босна или Косово, та този дух ли...“. Решил да бъде националист и да поиска просперитет за България. Но отново втората му мисъл казала: „А кой ще ти повярва, че ти си го направил. Нали всички партии, движения и коалиции ще ревнат в един глас, че това е резултат от тяхната градивна политика!“. И човекът решил да бъде индивидуалист.

„О, дух! Помогни ми да се почувствам истински българин! Направи така, че атрибутът на моето мъжко достойнство да достига до земята!“

„Да бъде!“, казал духът и нашият специалист усетил как краката му започнали да се скъсяват.

„О, дух, какво направи? Аз ли лошо се молих, ти ли лошо ме разбра?“

От далечината долетяло: „Следващия път дефинирай по-точно информационното си задание!“.

Нека да се опитаме да дефинираме общия знаменател в разузнавателните интереси на държавите и честния частен бизнес, така че, без да скъсяваме краката на националните интереси, да очертаем фундамента за мотото **РАЗУЗНАВАЧИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, ОБЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!**

Живеем в свят, в който взаимозависимостта ни се задълбочава по-бързо, отколкото го осъзнаваме.

В момента повече от 25 държави са на път да създадат или да си купят оръжия за масово унищожение. Когато суперспециалисти в бившия Съветски съюз получават месечно по-малко от еквивалента на двеста долара, а определени държави предлагат заплати в много хиляди, когато бързо се развива нелегалната търговия с разпадащи се материали, бойни отрови и т.н., очевидно е, че има за какво да се разтревожим.

Когато етнически и религиозни конфликти пораждат нова вълна от международен тероризъм, когато целта може да бъде Световният търгов-

ски център в Ню Йорк – „Близнаците“, или „Даунинг Стрийт“ 10 в Лондон, или чуждо посолство в София, или черква, джамия или синагога където и да е по света, очевидно страдат и обществото, и бизнесът.

Когато човешки съдби, правителства и цели държави се командват или влияят от наркотрафиканти, това пречи и на легитимния бизнес.

Когато сме изправени пред разностранните опити на американска, италианска, руска и Бог знае още каква мафия да налага свои правила на играта, не само правителствата, но и честният бизнес трябва да се разтревожат.

Когато всяка високоразвита държава се опитва да придобие технологичните секрети на други държави, трябва да се приеме като нормално това да могат да го правят и фирмите, за да защитят своите интереси. Разбира се, в рамките на закона, търговския морал и неписаните правила на играта, наречена „икономически шпионаж“.

Когато големите продават оръжие „законно“, а малките трябва да затварят военните си заводи, защото те го „контрабандират“, има причини да се замислим дали е в национален интерес български държавници да заявяват във Вашингтон или на Голанските възвишения, че България няма да изнася оръжие.

Когато Източна Европа по пътя към пазарна икономика се превръща в удобна перачница на световни мръсни пари, има от какво да се тревожи и легитимният бизнес в страните в преход.

Когато сме изправени пред мащабни екологични катастрофи, включително и в резултат на престъпна дейност, сигурно всички ще са готови да обединят усилия, за да не позволят тяхното възникване.

И тъй като величините в общия знаменател на интересите ще се увеличават, идва времето на новия стар лозунг: **РАЗУЗНАВАЧИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, ОБЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!**

Но това не може да стане нито твърде скоро, нито твърде мащабно.

Още през 1988 г. френският специалист Ален Герен картинно описва близкото бъдеще на разузнаването: **„Разузнавателните служби трябва да се развият, тъй като колкото повече политическите лидери се прегръщат, толкова по-добре трябва да знаят дали партньорът иска да ги целуне или задуши“.**

В статията си „Американската разузнавателна общност в ерата на гласността“, публикувана в сп. „Форин Афеърс“ през 1991 г., политологът Джон Карвър отбеляза: **„При намаляване на военния потенциал**

е нужно не по-малко, а повече разузнаване... В ерата на увеличаващи се рискове разузнаването е важна форма на застраховка, а застраховката се съкращава последна“.

Президентът на САЩ Бил Клинтън през 1997 година заяви пред американския Конгрес: ***„Разузнаването продължава да е съществен елемент на нашата национална мощ и влияние“.***

Очевидно разузнавателните институции, преди да започнат да се „обединяват“ или по-реалното – да кооперират усилията си в определени области, с неизменен приоритет най-напред ще работят за защита на своите национални интереси. В този смисъл българската поговорка ПРИЯТЕЛСТВОТО СИ Е ПРИЯТЕЛСТВО, НО СИРЕНЕТО Е С ПАРИ остава актуална и по отношение на разузнаването.

